

Operációs rendszerek - párhuzamos folyamatok.

Folyamat, szál fogalma és megvalósításuk.

Folyamatok

A folyamat egy futó program példánya. Annyiszor jön létre, ahányszor a programot elindítjuk.

Egy folyamat élettartamának vezérlése az operációs rendszer feladata:

- létrehozás
- ütemezés (folyamatok közti váltás)
- megszüntetés

A folyamat állapotai:

- blokkolt: erőforrásra, felhasználói beavatkozásra vár
- futó: Az aktuálisan végrehajtás alatt álló folyamat. (Egy processzoron egyszerre egy futó folyamat lehet. Üres processzor az *idle* folyamat fut, ami nem csinál semmit.)
- futáskész: ütemezésre váró folyamat

A futó folyamat új erőforrás igénylésekor blokkoltá válik, a blokkolt az erőforrás megszerzésekor futáskésszé. A futó és futáskész folyamatokat az oprendszer váltogatja.

A folyamatváltás menete (folyamatok megvalósítása)

- Megszakítás, kivétel vagy rendszerhívás történik.
- Meg kell őrizni a processzor aktuális állapotát (utasításmutató, regiszterek értéke).
- Be kell tölteni az ütemezendő folyamat előzőleg elmentett állapotát.

A processzor állapotának mentése hardver és szoftverigényes, a gyorsítótár tartalma váltáskor elvész, így a gyakori váltás maga overhead-et eredményez.

Többprocesszoros rendszerek

A processzorok fizikailag és funkcióilag is különbözőek lehetnek, mindegyikre csak a neki megfelelő programot tartalmazó folyamat ütemezhető.

A gyorsítótár tartalmazhatja a nemrég futtatott folyamatok által gyakran hivatkozott memóriacímeket, ezért érdemes ilyen folyamatot választani az ütemezésre.

A folyamatleíró

A folyamat adatait tartalmazza. Lehetséges tartalma:

- folyamatazonosító
- folyamattípus
- futó program neve

- tárterületek, elmentett processzor adatok
- tulajdonos felhasználó
- hozzáférési jogok, különböző erőforrásokhoz
- korlátok, kvóták
- statisztikai adatok
- kommunikációs adatok
- ütemezési adatok

A folyamatok hierarchiája

Fa vagy erdő struktúrát alkotnak.

Az új folyamat a létrehozó folyamat gyerekfolyamata.

Szülő folyamat megszűnésekor a gyerekfolyamat:

- szintén megszűnik, vagy
- leválasztódik, és egy új fa gyökere lesz, vagy
- leválasztódik, és az őt tartalmazó fa gyökere lesz az új szülője

Gyerekfolyamatok a szülő adatait örökölhettek.

Ha a folyamatok erdőt alkotnak, akkor az erdő egy fája a munka, melynek lehetnek saját adatai.

A folyamattáblázat

- Rendszer összes folyamatleíróját tartalmazó táblázat a folyamattáblázat
- Általában folyamatleírókból álló vektor, esetleg láncolt lista
- A folyamattáblázat inicializálása:
  - Rendszerbetöltő beleírja a legelső folyamatot
  - Kezdeti táblázat a háttértárról töltődik be, ami a legelső folyamatot tartalmazza

Szálak

Egy program egymással párhuzamosan futó részei a szálak.

A folyamatoknál szorosabban összetartoznak, a programozó határozza meg őket.

Intenzívebb kommunikáció egymással.

Sok közös adat: például felhasználó, jogok, korlátok, statisztikai adatok stb.

Bizonyos adatokat szálanként külön kell nyilvántartani: pl. processzor regiszterei.

Szálak megvalósítása

1.

- A többszálú program saját ütemezőt tartalmaz, így egyetlen folyamatként fut, a szálak rejtve

maradnak az operációs rendszer előtt (green thread).

- Kommunikáció folyamaton belül történik, közös memóriaterületen, nincs szükség rendszerhívásra.
- Szálak közötti kapcsolás felhasználói védelmi szinten történik, nincs szükség hozzá megszakításra, kivételre vagy rendszerhívásra.
- Egyik szál blokkolódik operációs rendszer ezt nem tudja, így az egész folyamatot blokkolja.

2.

- Minden szál külön folyamatként fut, az operációs rendszer nem tud róla, hogy összetartoznak (native thread).
- Folyamatok egymástól függetlenül blokkolódhatnak illetve kerülhetnek vissza futáskész állapotba.
- Kommunikáció rendszerhívásokon keresztül történik.
- Szálak közötti kapcsolás lassú.
- Megoldás: operációs rendszernek tudnia kell a szálakról.

Interaktív, kötegelt és valós idejű folyamatok, ütemező algoritmusok.

- Interaktív folyamat
  - Futás közben állandó kommunikáció a felhasználóval
  - Interakció: felhasználóval való kommunikáció
  - Tipikus interakció:
    - Nagygépes terminálon adatok bevitele Enter-rel lezárva
    - Karakteres terminálon egy billentyű lenyomása
    - Grafikus felületen egér megmozdítása, gombjának megnyomása
  - Tranzakció: két interakció közötti feldolgozás
  - Ha ez lassú (hosszú válaszidő), úgy érezzük, hogy „akad” a gép
  - Példák: munka a számítógép előtt, azaz szövegszerkesztés, rajzolás, bizonyos játékok
- Kötegelt folyamat
  - Felhasználótól menet közben nem vár adatot
  - Futásához szükséges idő néhány másodperctől több napig terjedhet
  - Kisebb csúszásokat általában észre sem veszi a felhasználó
  - Régen lyukkártyákon voltak az elvégzendő műveletek, ma parancsállományban, amit a felhasználó egyik interaktív folyamata ad át az operációs rendszer számára (pl. időzítve)
  - Példák: pénzügyi intézetek éjszakai vagy hétvégi feldolgozásai (pl. kamatok könyvelése),

mentések, hálózati letöltések, víruskeresés

- Valós idejű folyamat
  - Események történnek, melyekre megadott határidőn belül kell reagálnia egy folyamatnak
  - Lágy valós idejű rendszer: kisebb csúszások megengedettek, de az események torlódása nem
  - Szigorú valós idejű rendszer: kisebb csúszás is katasztrofális következményekkel járhat
  - Különböző fontosságú események lehetnek
  - Példák: beágyazott rendszerek (szabályozás), multimédia (játékok is)

ALGORITMUSOK

- Preemptív ütemezés: Az operációs rendszer elveheti a futás jogát az éppen futó folyamattól, és "futásra kész" állapotúvá teheti. Közben egy másik folyamatot indíthat el. *
- Nem preemptív ütemezés: Az operációs rendszer nem veheti el a futás jogát a folyamattól. A folyamat addig fut, amíg az általa kiadott utasítás hatására állapotot nem vált, azaz csak maga a folyamat válthatja ki az új ütemezést. (Befejeződik, erőforrásra vagy eseményre vár, lemond a futásról) *

Egyszerű ütemezési algoritmusok

- Legrégebben várakozó (FIFO: First In First Out): Nem preemptív. A legrégebben várakozó folyamatot választja ki futásra. A futásra kész folyamatok egy várakozási sor végére kerülnek, az ütemező pedig a sor elején álló folyamatot kezdi futtatni. Hátránya: Nagy lehet az átlagos várakozási idő, mert egy hosszú CPU löketű folyamat feltarja a mögötte levőket és a perifériák is tétlenek. (konvoj hatás). *
- Körbenforgó (RR: Round Robin): Preemptív algoritmus, az időosztásos rendszerek alapja. Minden folyamat, amikor futni kezd kap egy időszeletet. Ha a CPU lökete ennél nagyobb, az időszelet végén az ütemező elveszi a folyamattól a CPU-t és a futásra kész várakozási sor végére rakja. Ha a CPU löket rövidebb az időszeletnél, akkor a folyamatokat újraütemezzük, és a futó folyamat időszelete újraindul. Hátránya: Nehéz az időszelet megfelelő méretének a meghatározása. Túl hosszú esetén átmegy FCFS algoritmusba, túl rövid esetén sok a környezetváltás. *

Prioritásos ütemezési algoritmusok

- Legrövidebb (lökett)idejű (SJF: Shortest Job First): Nem preemptív. A legrövidebb becsült lökettidejű folyamatot választja ki futásra. Ennél az algoritmusnál optimális az átlagos várakozási és körülfordulási idő. A felhasználó által megadott és az előzmények alapján becsült lökettidőt veszi alapul. *
- Legrövidebb hátralevő idejű (SRTF: Shortest Remaining Time First): Az SJF preemptív változata. Ha új folyamat válik futásra készvé akkor megvizsgálja hogy a futó folyamat hátralevő lökettideje vagy az új folyamat lökettideje a kisebb. A környezetváltás idejét is figyelembe veszi. *

---

* Nem ELTÉS jegyzetből van. A CPU löket idő az az idő ameddig a folyamat a CPU-t használja.

- Legjobb válaszarány(HRR: Highest Reponse Ratio): A folyamat kiválasztásánál a löketidőt és a várakozási időt is figyelembe veszi. Öregítést alkalmaz (aging), azaz a régóta várakozó folyamatok prioritását növeli.*

Párhuzamosság fajtái, versenyhelyzetek, kritikus szekciók.

- Egyszerre több folyamat fut a rendszerben
- Az ütemező a folyamatok közötti gyors váltogatással teremti meg a párhuzamos futás illúzióját
  - Interaktív rendszerek
  - Időosztás (time sharing, 60-as, 70-es évek)
  - Látszat-párhuzamosság

Valódi párhuzamosság

- Többprocesszoros rendszerek
  - Akár processzorok százai egy számítógépben
  - Közös sín, közös órajel, akár közös memória és perifériák, gyors kommunikáció
  - Gazdaságos teljesítmény-növelés
  - A megbízhatóságot általában nem növeli!
- Klaszterek (fürtök)
  - Önállóan is működőképes számítógépek együttműködése
  - Egységes rendszer illúziója
  - Lassú kommunikáció (tipikusan helyi hálózat)
  - Magas rendelkezésre állás

Versenyhelyzetek

- Versenyhelyzet (race condition): párhuzamos végrehajtás által okozott nemdeterminisztikus hibás eredmény
- Nehezen felderíthető hiba
  - Nemdeterminisztikus
  - A hiba hatása nem azonnal jelentkezik
  - Megértéséhez alacsonyszintű ismeretek szükségesek
- A versenyhelyzeteket el kell kerülni

Kritikus szekciók

- A versenyhelyzetünk feloldásához biztosítanunk kell, hogy a számláló-t egy időben csak az egyik folyamat változtassa
- A számláló növelése és csökkentése rendszerünk kritikus szekciója

- Követelmények:
  - Kölcsönös kizárás: két folyamat egyszerre nem lehet kritikus szekcióban
  - Haladás: a kritikus szekcióhoz egyszerre érő folyamatok közti döntésben csak ők vehetnek részt
  - Korlátozott várakozás: előbb-utóbb minden belépni szándékozó folyamatnak sorra kell kerülnie

Folyamatváltások letiltása

- A kritikus szekció közben tiltsuk le a folyamatváltásokat okozó megszakításokat
- Legkézenfekvőbb megoldás
- Általában nem használható, az OS tiltja
  - Üzembiztonsági megfontolások
  - Az operációs rendszeren belül bevett módszer
- Valódi párhuzamosság esetén nem hatásos

Szigorú váltogatás

- Egy zálog változó körbejár a folyamatokon
- Akinél a zálog, az léphet be a kritikus szekcióba
- Megvalósítás:


```
while (1) {
  while (zálog != sorszámom())
    ; /* várakozás */
  kritikus_szekció();
  zálog = (zálog + 1) % folyamatok_száma();
  nemkritikus_szekció();
}
```
- Követelmények ellenőrzése:
  - Kölcsönös kizárás
  - Haladás (csak felváltva lehet kritikus szekcióba lépni)
  - Korlátozott várakozás

Peterson megoldása (1981)

- Két folyamat esetében működő megoldás
- Nyilvántartja, hogy mely folyamatok akarnak kritikus szekcióba lépni
- A zálog csak akkor számít, ha mindkét folyamat verseng érte
- Implementáció:


```
while ( 1 ) {
  verseng[sorszámom()] = TRUE;
```

```

zálog = másik();
while (verseng[másik()] && zálog == másik());
/* várakozás */
kritikus_szekció();
verseng[sorszámom()] = FALSE;
nemkritikus_szekció();
}

```

- Mindhárom követelmény teljesül

Sorszámhúzásos szinkronizáció

- Tetszőleges számú folyamatra
- Ügyfélfogadó rendszerek mintájára
- Implementáció: kezdetben sorszám[1..n] = 0
  - Belépés (i. folyamat):


```

sorszámot_húz[i] = TRUE;
sorszám[i] = max(sorszám[1..n]) + 1;
sorszámot_húz[i] = FALSE;
for (j = 0; j < n; j++) {
  while (sorszámot_húz[j]); /* vár */
  while (sorszám[j] != 0
    && (sorszám[j], j) <lex (sorszám[i], i))
    ; /* vár */
}

```
  - Kilépés:


```

sorszám[i] = 0;

```
- Mindhárom követelmény teljesül

TSL utasítás

- Szoftver helyett a hardvert bonyolítjuk
- TSL (Test and Set Lock) utasítás, melynek működése a következő:


```

boolean TSL (boolean & zár) {
  boolean érték = zár;
  zár = true;
  return érték;
}

```
- A TSL utasítás legyen
  - atomi
  - megszakíthatatlan, és
  - ugyanarra a zárra egyszerre csak egy processzor hajthatja végre
- Így jóval egyszerűbb a szinkronizáció:

- Belépés:

```
while (TSL(zár))
; /* várakozik */
```

- Kilépés:

```
zár = false;
```

- A modern processzorokban általában van ilyen utasítás
- Korlátozott várakozás feltétele nem teljesül!

TSL + korlátozott várakozás

- A várakozó folyamatok nyilvántartásával kijavítható a megoldásunk:

- Belépés:

```
várakozik[i] = TRUE;
while (várakozik[i] && TSL (zár))
; /* vár */
várakozik[i] = false;
```

- Kilépés:

```
j = i + 1;
do {
j = (j + 1) % n;
} while (j != i && !várakozik[j]);
if (j == i)
zár = false;
else
várakozik[j] = false;
```

- Ez már mindhárom követelménynek eleget tesz

Szemaforok és monitorok.

Szemaforok

- E. W. Dijkstra, 1965
- Általános célú megoldás, a szinkronizáció megkönnyítésére
- A szemafor egy új, egész értékű típus
- Két atomi művelet (plusz kezdőértékadás)
- down(S): Ha S értéke zérus, várakozik, míg S pozitívvá nem válik. Egyébként, ill. ezután S-t eggyel csökkenti. (Eredetileg: P(S), a holland proberen, megpróbálni szóból.)
- up(S): S értékét eggyel növeli. (Eredetileg: V(S), a holland verhogen, megemelni szóból.)
- Megengedett, hogy egyszerre több down művelet legyen várakozó állapotban

Szemaforok alkalmazásai

- A kritikus szekció problémája:

- Kezdetben legyen mutex értéke 1. (mutual exclusion)
- Belépés: `down(mutex);`
- Kilépés: `up(mutex);`
- ```

while (1) {
    down(mutex);
    kritikus_szekció();
    up(mutex);
    nem_kritikus_szekció();
}

```
- Tetszőleges számú folyamatra működik
- Kölcsönös kizárás és haladás feltétele teljesül
- Korlátozott várakozás teljesítése az up implementációjától függ
- Ha mutex értékét k-ról indítjuk, egyszerre legfeljebb k darab folyamat lehet a kritikus szekcióban
- Ha az A folyamat P utasítását mindig a B folyamat Q utasítása előtt kell végrehajtani:
  - A folyamat:
 

```

P;
up(szinkr);

```
  - B folyamat:
 

```

down(szinkr);
Q;

```
  - A szinkr szemafor kezdeti értéke legyen 0.

## Szemaforok implementációja

- Egyszerű implementáció:
  - `down(S):`

```

while (S <= 0); /* vár */
S = S - 1;

```
  - `up(S):`

```

S = S + 1;

```
- Feltételezések:
  - S értékváltoztatásai atomiak
  - A down műveletben a ciklusfeltétel hamissá válása és az értékcsökkentés együtt is oszthatatlan művelet
- Általában processzorok speciális utasításai segítik az implementációt

- Neve: spinlock (kb. „pörgő zár”)
  - Multiprocesszoros operációs rendszerek implementációja
- Tevékeny várakozás
  - A várakozó folyamatok ciklusban futnak
  - Csak nagyon rövid ideig szabad így várakozni
  - Eddig minden megoldásunk ilyen volt!
- Hogyan küszöbölhetjük ki a tevékeny várakozást?
- A szemafor értéke mellett jegyezzük meg, hogy mely folyamatok várakoznak rá!

## Monitorok

- A monitor a szemaforoknál magasabb, nyelvi szintű szinkronizációs eszköz
- Hoare (1974) és Hansen (1975)
- Közös használatú változókat és a rajtuk végezhető műveleteket fogja egységbe
- A változók csak a monitorműveleteken keresztül érhetők el
- Egyszerre csak egy művelet lehet aktív
- Szintaxis:
 

```
monitor név {
    változók deklarációja
    állapotok deklarációja (lásd később)
    eljárások deklarációja
}
```
- Példa: védett változó
 

```
monitor védett_int {
    int v;
    void növel(int d) { v = v + d; }
    void csökkent(int d) { v = v - d; }
    int beállít(int új) { /* TSL */
        int i = v;
        v = új;
        return i;
    }
    int lekérdez() { return v; }
}
```
- A műveletek törzsei kritikus szekciók: a fordítóprogram garantálja a kölcsönös kizárást
- A monitorok állapotai segítségével más típusú szinkronizációs feladatokat is megoldhatunk
- Állapotok deklarációja: condition x;
- Két állapotművelet
  - x.wait(): Az állapot bekövetkeztére vár, eközben más folyamatok is beléphetnek a

monitorba

- `x.signal()`: Jelzi az állapot bekövetkeztét. Ha nincs az állapotra váró folyamat, nem csinál semmit; egyébként kiválaszt egy várakozó folyamatot, és felébreszti
- A signalt hívó folyamat a felébresztett monitorhívás befejeződésig várakozik

## ***Osztott memória és üzenetküldés.***

### **Üzenetküldés**

- Az eddigi példáinkban mindig osztott memóriát használtunk
  - Egy számítógépen belül hatékony
  - Klaszterek, elosztott rendszerek esetében általában nem áll rendelkezésre, vagy túl lassú
  - Egyes feladatokat nem így a legkézenfekvőbb megoldani
- Másik fő általános célú kommunikációs eszköz: üzenetküldés
  - Különböző számítógépeken futó folyamatok kommunikációjának természetes módja (hálózatok)
  - Gyakran kényelmesebb üzenetváltásokban gondolkodni
- Példák üzenetalapú kommunikációra:
  - UNIX rendszerek csővezeték (pipe) szolgáltatása `cat szöveg.txt | tr " " "\n" | sort | uniq -c | sort -nr | head -10`
  - Mindennemű hálózati kommunikáció
  - PVM, MPS
- Két alapl művelet
  - Üzenetek küldése: `send(címzett, üzenet);`
  - Üzenetek fogadása: `üzenet = receive(feladó);`
  - Ha `feladó == -1`, akkor bárkitől elfogadjuk az üzenetet
- Felmerülő tervezési kérdések:
  - A kommunikációs csatornát, vagy a csatorna végpontjain ülő folyamatokat választjuk a feladó, ill. címzett azonosítására?
  - Megvárja-e a `send`, hogy a címzett fogadja az üzenetet?
  - Megvárja-e a `receive`, míg kap egy üzenetet, vagy mindig azonnal visszatér?
  - Ha mindkettő várakozik, randevúról beszélünk
  - Van-e várakozási sor a még feldolgozatlan üzenetek számára?
  - Ha igen, mekkora? Nulla, véges, vagy dinamikusan növekedő?

### **Üzenetküldés implementációja**

- Az üzenetküldést meg lehet valósítani osztott memória segítségével
  - A gyártó-fogyasztó probléma speciális esete
  - Hatékonyan megoldható
  - Egy számítógépen belüli üzenetküldésre gyakorta használják
- Fordítva is működik: osztott memóriát is emulálni lehet üzenetküldéssel
  - Nem egyszerű
  - Általában rendkívül kevésbé hatékony
  - Csak speciális célokra használják (VMS záruk)

## ***Holtpontok, jellemzésük, megelőzésük, elkerülésük és felismerésük.***

### **Holtpontok**

- Egy folyamathalmaz holtpontban van, ha minden eleme valamelyik másik folyamat által kiváltható eseményre várakozik

### **Erőforrások**

- A holtpontban lévő folyamatok tipikusan egy erőforrás felszabadítására várnak
- Erőforrások:
  - Szemaforral védett memóriaterület
  - I/O eszközök
  - Fájlok, rekordok olvasásának/írásának joga
  - Processzorhasználat joga
  - Új memóriaterület igénylése
- Az egyes erőforrástípusokból több példány is rendelkezésre állhat
  - Mindegy, hogy melyiket kapja meg a folyamat
  - Példa: memóriefoglalás
- Holtpont létrejöttéhez az alábbi négy feltételnek egyszerre teljesülnie kell:
  - Kölcsönös kizárás: legyen legalább egy megoszthatatlan erőforrás
  - Birtoklás és várakozás: A folyamatoknak nem kell feladniuk az eddig megszerzett erőforrásokat ahhoz, hogy újakat igényelhessenek
  - Megszakíthatatlanság: az erőforrások nem vehetők el a folyamatoktól a beleegyezésük (felszabadításuk) nélkül
  - Körkörös várakozás: lennie kell egy két vagy több folyamatból álló ciklikus listának, amiben minden folyamat a következő egy erőforrására várakozik

### **Holtpontkezelés**

- Holtpont-megelőzés: valamelyik szükséges feltétel kizárása
- Holtpont-elkerülés: erőforrás-gazdálkodás a szükségletek előzetes ismeretében
- Holtpont-felismerés: a már létrejött holtpontok utólagos felszámolása
- Strucc-módszer: tegyük úgy, mintha a probléma nem létezne
  - A holtpontok viszonylag ritkák
  - A lekezelésük erőforrásigényes, és kényelmetlen szigorításokat okoz
  - A legtöbb kisgépes operációs rendszerben nincs holtpontkezelő rendszer (UNIX, Windows)

### **Holtpont-megelőzés**

- Ha garantálni tudjuk, hogy a négy feltétel valamelyike biztosan nem áll fenn, a holtpontokat el tudjuk kerülni
- Első feltétel: kölcsönös kizárás
  - Ha az összes felhasznált erőforrás megosztható, akkor sohasem kell várni, a rendszer nem kerülhet holtpontba
  - Példa: csak olvasható fájlok
  - Háttértárolásos nyomtató (spooling)

### **Birtoklás és várakozás**

- További erőforrások igénylésének tiltása
  - Az összes szükséges erőforrást egyszerre kell igényelni, a folyamat indulásakor
  - Néha a program indulásakor még nem tudja, milyen erőforrásra lesz szüksége
  - Pazarló erőforrás-gazdálkodást eredményez
- Új erőforrás igényléséhez el kell engedni az eddig megszerzetteket
  - Kiéheztetéshez vezethet
  - Kényelmetlen

### **Megszakíthatatlanság**

- Ha a folyamat erőforrásra várakozik, akkor eközben a már megszerzett erőforrásait mások elvehetik tőle
- Csak néhány erőforrástípus esetén alkalmazható
  - Pl. processzor, fizikai memória
  - I/O eszközök, fájlok esetén nem!

### **Körkörös várakozás**

- Számozzuk meg az erőforrásokat, és kötelezzük a folyamatokat, hogy növekedő sorszám szerint igényeljék azokat

- Kizárjuk a hurkok lehetőségét
- Lehetetlen minden folyamatnak megfelelő sorrendet kitalálni
- Pazarló erőforrás-gazdálkodás

### Holtpont-elkerülés

- Ötlet: ha előre ismerjük a folyamatok viselkedését, el tudjuk kerülni a holtpontokat

#### Biztonságos állapotok

- Tegyük fel, hogy előre ismerjük a folyamataink maximális erőforrásigényeit
  - Az egyes erőforrásfajtákból igényelt egységek maximuma
- A rendszer állapota biztonságos, ha a folyamatokat valamilyen sorrendben be lehet úgy fejezni, hogy közben garantáltan nem áll elő holtpont
  - Biztonságos folyamatsorrend: bármely folyamat maximális erőforrásigénye teljesíthető a rendelkezésre álló és a sorrendben előtte álló folyamatok által lefoglalt erőforrásokból
  - Egy holtpontban lévő rendszer állapota nem lehet biztonságos
- Holtpont-elkerülés: tartsuk rendszerünket biztonságos állapotban

### Bankár-algoritmus

- Kövessük a készpénzkészletünkkel gazdálkodó kisvárosi hitelezők viselkedését
- Legyen  $m$  típusú erőforrásunk, és  $n$  folyamatunk
- Ismert adataink:
  - Szabad erőforrás egységek: Szabad[1..m]
  - Az  $i$ . folyamat maximális igénye: Max[i,1..m]
  - Az  $i$ . folyamat aktuális foglalása: Foglalt[i,1..m]
  - Hátralévő foglalások: Többi[i,1..m]
  - $Többi[i] = Max[i] - Foglalt[i]$
  - (Jelölés: Többi[i] alatt a Többi[i,1..m] vektor értendő, a kivonás tagonkénti kivonás)
- Biztonságosság eldöntése:
  - Legyen Munka[1..m] = Szabad[1..m], Végzett[1..n] = false
  - Ha a Végzett vektorban nincs hamis érték, az állapot biztonságos. (Végeztünk)
  - Ha nincs olyan  $i$ , hogy  $Többi[i] \leq Munka$ , akkor az állapot nem biztonságos. (Végeztünk)
  - Legyen  $Munka := Munka + Foglalt[i]$  és  $Végzett[i] := true$ , majd folytassuk a 2. lépésnél
- Erőforrásigény:  $O(m \cdot n^2)$
- Erőforrás-foglalás:
  - Tegyük fel, hogy az  $i$ . folyamat a Kérés[1..m] vektorban adott erőforrásokat igényli

- Ha Kérés > Többi[i], akkor a kérést megtagadjuk
- Ha Kérés > Szabad, akkor várakozni kell
- Egyébként döntsük el, hogy az új állapot biztonságos lenne-e. Ha igen, akkor a foglalást engedélyezzük, és karbantartjuk az állapotváltozóinkat (lásd alább); különben várakoztatjuk

```
Szabad := Szabad - Kérés  
Foglalt[i] := Foglalt[i] + Kérés  
Többi[i] := Többi[i] - Kérés
```